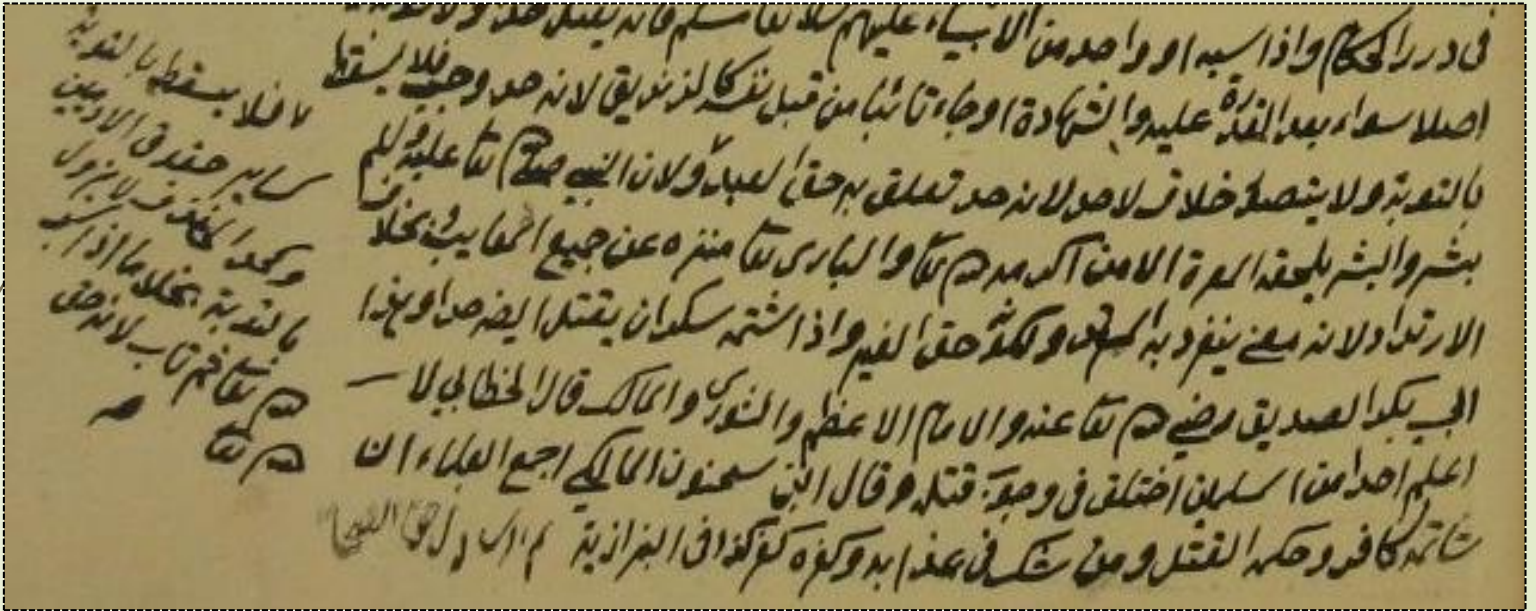

«Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesi'nde Bulunan *er-Risâle fî Hakki's-sahâbe* İsimli Eser Bağlamında Geçmişten Günümüze sahâbe Algımız»

Doç. Dr. Bekir TATLI

Çukurova Üniversitesi İlähiyat Fakültesi

Adana / TÜRKİYE

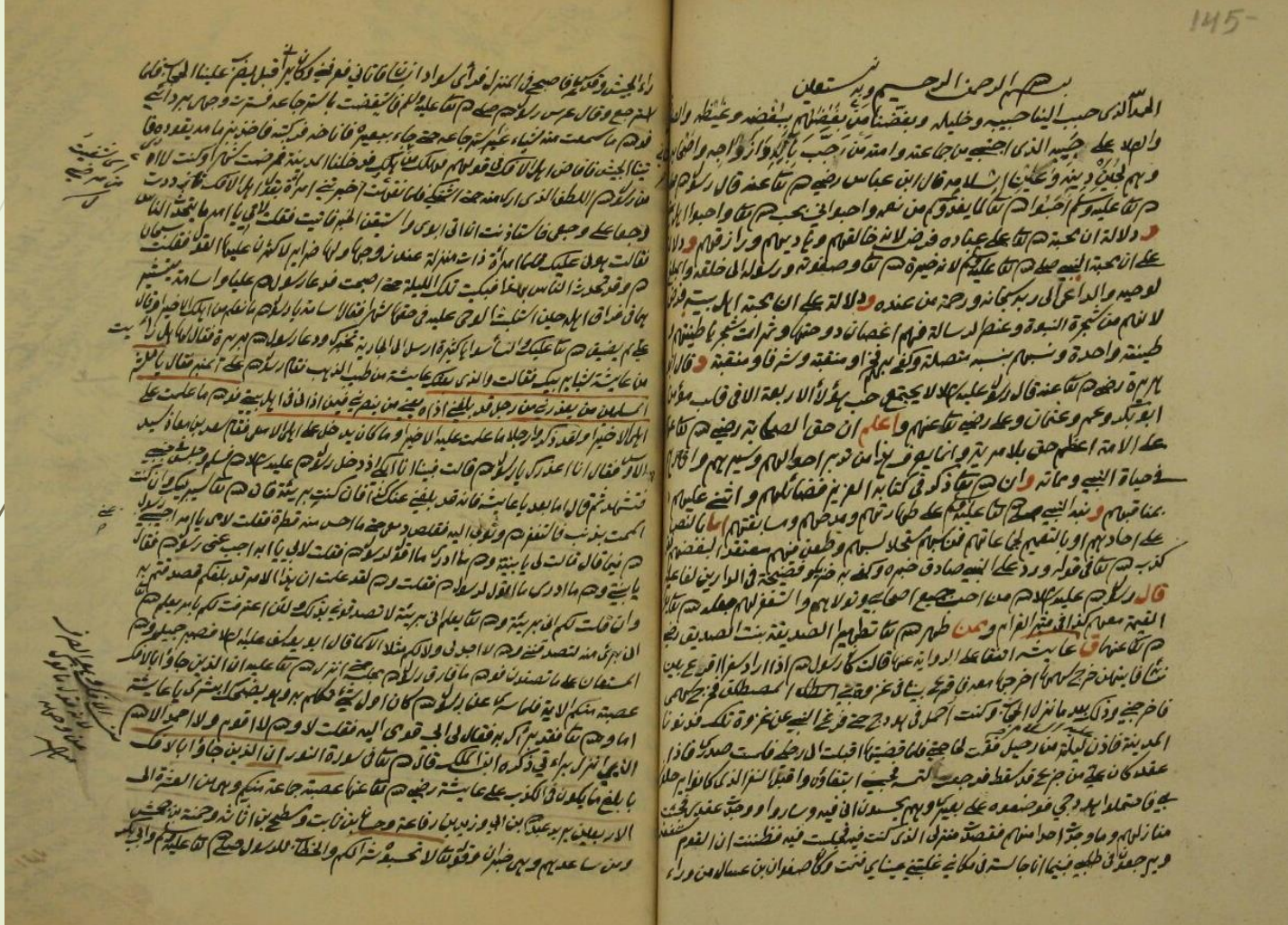
Sahâbe

- “Sahâbe” kavramı geçmişten günümüze hâlâ en fazla tartışılan kavramlardan biri durumundadır. Öyle ki bu konuda biri, sahâbeyi tamamen **günâhsız ve hata etmez** gören, yaptıkları bazı hatalı davranışları “*ic̣tihat hatası*” olarak değerlendirip onları bütünüyle tezkiye eden; diğeri de -hâşâ- onları **tekfir eden**, dinin dışına çıkmakla itham eden, Hz. Peygamber’den sonra taht ve iktidar kavgasına tutuşmakla suçlayan iki aşırı uçtan bahsetmek mümkündür.
- **Kur’ân-ı Kerim’e ve hadislere** bakıldığında ise sahâbe hakkında **genellikle övgü** dolu ifadelerin yoğunlukta olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte onları zaman zaman eleştiren, Hz. Peygamber’e karşı tutumlarını tenkit eden âyetlerle birlikte, Rasûlullah’ın da onların bazı davranışlarını hoş görmediğiyle alâkalı hadislere rastlamaktayız.

-
- Sahâbe konusu öylesine önemlidir ki, **Rasûlullah'ı** (s.a.) ve onun ilâhî mesajını **en doğru şekilde anlamak** ve yaşamak, bu kavramı doğru anlamaktan geçer.
 - Bu demektir ki, sahâbeyi doğru anlayan ve anlamlandıran kimseler, aynı zamanda Hz. Peygamber'i ve onun Sünnetini de doğru anlamış olacaktır. Bunun tersine, zihin dünyasında onları yanlış konumlandıran, yaşadıkları hayatı ve olayları gerçeğin hilâfına değerlendiren bakış açıları da sadece sahâbeyi yanlış yorumlamakla kalmayacak, bu aynı zamanda Rasûlullah'ı ve Sünnetini de yanlış değerlendirmeyi peşinden getirecektir.
 - Bize göre **sahâbeyi doğru anlamanın yolu** ise, Kur'ân ayetleriyle birlikte sahih/makbul hadislerdeki ve siyer/tabakât kaynaklarımızdaki sağlam verilere dayalı bilgileri objektif bir bakış açısıyla tahlil etmekten geçer.

- İlk dönemden itibaren Kur'an ve Sünnet'teki naslara dayanan muhaddisler ve **Ehl-i Sünnet** âlimleri sahâbenin **tamamını âdil** kabul etmiş, naklettikleri hadislerin araştırılmadan kabul edilmesi gerektiği görüşüne varmıştır.
- **Şîa, Havâric ve Mu'tezile**'nin bazı mensupları sahâbenin **çoğunu fâsık** saymıştır.
- **Aloys Sprenger:** «Ebû Hüreyre, dine hizmet etmek maksadıyla hadis uyduran biri»
«Hz. Âişe'nin bazı rivayetlerinin kendisine ait olduğundan kuşku var.»
«Abdullah b. Abbas'ın Kur'an âyetleriyle ilgili yorumları şüpheli.»
- **Goldziher:** «Ebû Hüreyre, hadis uyduran ve pek çok uydurma hadisin kendisine isnat edildiği meçhul bir kişi.»
- **L. Caetani:** «Ebû Hüreyre yalancı, hadis uydurur, İncil'den alıntılar yaparak bunları Muhammed'e nisbet eder.»
«Hz. Âişe, geveze ve makam düşkünü.»
«İbn Abbas, gururlu, şöhret ve paraya düşkün, zevk için hadis uyduran, Hz. Peygamber'e olan yakınlığını menfaat için kullanan, bilgisinin kaynağı Yahudi ve Hristiyan âlimleri olan bir kişi.»

er-Risale fî Hakki's-Sahâbe

Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesi (1593/4), ilk iki sayfa (145b-146a)

Risalenin Teknik Özellikleri

T.C. Kültür Bakanlığı Türkiye Yazmaları'nın resmî sitesinde bu eserle ilgili kayıt şu şekildedir:

Genel Bilgiler		Özellikleri	Notlar
Arşiv Numarası	37 Hk 1593/4	Boyut 215x155- (Dış-İç) 170x105 mm.	Miklebli, ebrulu, mukavva, çaharkuşe meşin, söz başları kırmızı. Risale adı sonundan ve manzumeden alındı. Yazar meçhuldür.
Eser Adı	Risâle fi Hakki's-Sahabe	Yaprak 145b-149a	
Yazar Adı		Satır 27	
Müstensih		Yazı Türü Talik Kırması	
Konu		Kâğıt türü Suyolu filigranlı	
Dili	Arapça		
Telif Tarihi Hicri (Miladi)	0 (0)		
İstinsah Tarihi Hicri (Miladi)	0 (0)		
İstinsah Yeri			
Bulunduğu Yer	Kastamonu İl Halk Kütüphanesi		
Koleksiyon	Kastamonu İl Halk Kütüphanesi		

Yazıldığı Dönem

- Müellifi meçhul olan bu risalenin aynı şekilde müstensihi, telif ve istinsah tarihleri de bilinmemektedir.
- Bu risalede geç döneme ait atıf yapılan eserler;
 - *Câmiu'r-rumûz (fî şerhi'n-Nukâye)*: Şemseddin Muhammed b. Hüsameddin el-Horasanî Kuhistanî (ö. 962/1555). (Hanefî fikhına dair bir eser)
 - *el-Eşbâh (ve'n-nezâir alâ mezhebi Ebî Hanîfe en-Nu'mân)*: İbn Nüceym Zeynülâbidîn b. İbrahim (ö. 970/1563).
- *Risâle fî Hakki's-sahâbe* adlı eserin **X./XVI. yüzyıldan** daha önceki bir tarihte yazılmış olmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Risâle fî Hakki's-sahâbe'de Sahâbeye Bakış

Hamdele ve salveleden hemen sonra sahâbe-i kiramın faziletleri hakkında şu rivayetler üzerinde durulmaktadır:

- ***“Sizlere vermiş olduđu pek çok nimetten dolayı Allah’ı sevin; Allah sevgisinin bir geređi olarak beni sevin ve benim sevgimden dolayı da ehl-i beytimi sevin.”*** (İbn Abbas’tan merfû)

Üç şey farz:

1. Yaratan ve rızık veren Yüce Allah’ı sevmek,
2. O’nun en hayırlı bir kulu, seçkin bir elçisi, insanlara vahyi ulaştıran, Allah’a davet eden ve rahmet olan Hz. Peygamberi sevmek,
3. Ehl-i Beyt’i sevmek.

- ***“Şu dört kişinin yani Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali’nin sevgisi ancak müminin kalbinde bir araya gelir.”*** (Ebû Hüreyre’den merfû)
- ***“Kim bütün ashâbımı sever, hürmet eder ve onlar için istiğfar dilerse, Allah da onu kıyamet gününde onlarla birlikte cennette beraber kılar.”***

-
- Şüphesiz ashabin ümmet üzerindeki hakkı en büyük haktır. Bu durum onların hallerinin, siretlerinin ve Rasûlullah'ın hayatında ve sonrasında ortaya koydukları eserlerin tefekkür edilmesinden anlaşılabilir.
 - Allah aziz kitabında onların faziletlerinden bahsetmiş ve onları övmüştür.
 - Hz. Peygamber de onların arınmışlıklarına ve hayırda öne geçmiş olmalarına dikkat çekmiştir. Bu konuda bazı sahâbîleri özel olarak yahut hepsini genel olarak öven naslar vardır.
 - Kim sebbetmeyi helal sayarak onlara söver veya itikadı gereği onlara dil uzatırsa, Allah Teâlâ'nın ve Peygamberinin sözünü ve haberini yalanlamış olur ki bu da iki cihanda ona rezillik olarak yeter.

- sahâbenin faziletini gösteren delillerden bir diğeri de, onların hem sahih naklî delillerle hem de akl-ı selimle üstünlüğünde şüphe olmayan bir asırda yaşamış olmalarıdır.

Nitekim Rasûlullah (s.a.) sahâbeyle ilgili olarak:

اللَّهُ فِي أَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا

“Ashabım hakkında Allah’tan korkun, Allah’tan korkun! Onları hedef almayın!” Yani onları ancak saygıyla anın, layık olmadıkları şekilde dillerinize dolayarak onların siretlerini hedef edinmeyin, buyurmuştur.

وَلَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ مَا بَلَغَ مَدًّا أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ

“Ashabıma sövmeyin! Sizden biriniz Uhut dağı kadar infak etse, onların (Allah yolunda harcadıkları) bir müd hatta yarım müd ağırlığına bile ulaşmaz!”

Çünkü onlar için Hz. Peygamber’le sohbet etme ve vahye şahit olma fazileti söz konusudur. Dağlar ağırlığınca altın infak edilse ve bin sene ibadet edilse bile bunun azıcık bir kısmına denk gelmez.

Hız. ÂiŖe savunusu

- Risalenin yazarı sahâbenin üstünlükleriyle alâkalı olarak hem Kur'ân'da hem de Hz. Peygamber'in hadislerinde pek çok beyan bulunduğunu dile getirmiş; bu vesileyle oldukça uzun bir biçimde **İfk hâdisesinden** bahseden âyetlerden ve hadislerden delil getirerek Hz. ÂiŖe'nin temizliğinden söz etmiş; Nur suresinin başlarında geçen ilgili âyetin tefsirini ayrıntılı bir şekilde vermek suretiyle de, sahâbeye ve dolayısıyla **Hız. ÂiŖe'ye dil uzatan** gruplara bir nevi mesaj vermiş ve bu konuda **Ehl-i Sünnet'i destekleyen** açıklamalar yapmıştır.
- Esasen bu risale adeta **Hız. ÂiŖe savunusu** gibidir. Neredeyse tamamına yakınında bir şekilde onunla ilgili olaylardan ve kişilerden söz edilmektedir. Hz. Ebû Bekir ve Ümmü Rûmân'dan bahsedilirken bile “onun” annesi ve babası olması hasebiyle bu konulara değinilmektedir.

➤ Hz. ÂiŖe fakih, güzel konuŖan (fasih), Arapların eski kahramanlık günlerini (eyyâm'l-Arab) ve Ŗiirlerini bilen, toplam 1210 hadis ile Rasûlullah'tan çok hadis rivayet eden bir hanımdı. **Eb Musa el-EŖ'ar**'nin (r.a.) ifadesine göre, Hz. Peygamberin ashabı bir problemle karŖılaŖıp da ÂiŖe'ye müracaat ettiklerinde mutlaka onun yanında onunla ilgili bir bilgi bulunmuŖtur.

➤ Eb Hanîfe:

«Bilesin ki bizler Ŗuna inanıyoruz: ÂiŖe (r.a.), Haticet'l-Kbr'dan (r.a.) sonra âlemdeki kadınların en üstünüdür. Müminlerin anneleri de **Rfizlerin iddialarının aksine** zinadan berdir. Kim onun zina ettiđine Ŗahitlik ederse, o kiŖi veled-i zinadır, bilakis **kfirdir!** nk o, onun temizliđini açıkça gösteren âyetleri inkâr etmektedir. Kim Kur'an'dan bir âyeti inkâr ederse, kuŖkusuz kâfir olur.»

SONUÇ

- Bu risale büyük oranda bir **Hz. Âişe savunusu** fikri üzerine kurulmuştur.
- Risalede baştan sona konuların ele alınışında **Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat** merkezinde bir anlayış söz konusudur.
- Bu anlayış çerçevesinde, belki de dönemin sosyal ve kültürel yapısı ve halkın bilgi düzeyi göz önünde bulundurularak ve haklı sebeplerle sahâbenin kendi aralarında **anlaşmazlığa düştükleri noktalara** hiç değinilmemiş; genel olarak âyet ve hadislerde sahâbeyi öven naslarla yetinilmiştir.

-
- Sahâbenin önemli bir kısmını oluşturan çoğunluk düşünöldüğünde bu bakış açısı büyük oranda sağlıklı.
 - Bununla birlikte, bir kısım sahâbenin gerek ilmî gerekse siyasî ve sosyal mesellerde kimi zaman birbirlerini eleştirdikleri, ağır biçimde suçladıkları, hatta bir kısmının birbirleri ile silahlı mücadeleye girdikleri gerçeği göz önünde bulundurulduğunda onları bütün yönleriyle ortaya koymaktan uzak ve eksik bir sahâbe profilinin ortaya çıkmasına sebep olduğu düşünölebilir.
 - sahâbenin uluorta eleştirilmesinin, safi zihinleri idlâl edebilme ihtimalinin de daima dikkat nazarına alınması faydalı olacaktır.
 - Halka hiçbir şekilde yansıtmadan, **ilmî çevrelerde** ve müçtehitler tarafından sahâbenin bütün fiillerinin baştan sona **eleştirel bir bakış** açısıyla ele alınması ve bunlardan **olumlu/olumsuz dersler** çıkarılması, İslâm toplumunun sağlıklı bir şekilde hayatiyetini devam ettirebilmesi için olmazsa olmazdır.

-
-
- *Risâle fî hakki's-sahâbe'*de dikkat çeken bazı anlatımlar/iddialar söz konusudur. Sözgelimi;
 - Râfızîlerin yaşadığı bölgeler dârülharb sayılır,
 - Onların liderleri Hz. Âişe ve Şeyhayn'e (Hz. Ebû Bekir ve Ömer'e) sövmeyi emreder,
 - Hz. Ebû Bekir ve Ömer'e sövmek, Allah Teâlâ'yı da inkâr anlamına gelir,
 - O ikisinin hilâfetini inkâr eden veya onlara öfke duyanlar kâfir olur.

 - Bu yaklaşımda Hz. Ebû Bekir ve Ömer'in Rasûlullah'ın muhabbet beslediği kimseler olması sebebiyle, onlara karşı takınılan olumsuz tavırların aslında Hz. Peygamber'e yapılmış gibi addedilmesi mevzubahistir.

-
- Ayrıca risalede, **H.z. Peygamber'e** veya peygamberlerden birine **söven** kimse için, -isterse kendi isteği ile tevbe ederek gelsin- **asla tevbe imkânının olmadığı** iddia edilmesi tartışmaya açık görünmektedir.
 - Çünkü ilgili âyetlerden de anlaşılacağı üzere Allah tevbe edenlerin tevbesini kabul eder ve O'nun **affetmediği tek günah şirktir**, yani birisinin Allah'a ortak koşarak ve başka ilahlar edinerek ölmesidir. Onun haricinde Allah dilediği kulların günahını affedebileceğini bildirmektedir.
 - Bu yüzden daha dünya hayatındayken ve henüz hayat sınavı bitmeden tevbe kapısının kapandığını söylemek makul değildir.

-
- *Risâle fî hakki's-sahâbe*'de dile getirilen sahâbe anlayışını **artısı ve eksisi** ile ele almak gerekir.
 - Bu risalenin daha ziyade **ortalama bir okuyucu** çevresi için yazılmış olduğunu düşünerek sahâbe hakkında gelişigüzel eleştirilere yer vermemesinin haklı sebeplere dayandığı söylenebilir.
 - Aralarında fâsık sayılacak derecede büyük günah işleyenlerin bulunduğu iddiasıyla sahâbenin adaletine eleştiri yöneltmek doğru değildir.
 - Sahâbenin adalet sahibi olması asla hiç günah işlemedikleri ve hata yapmadıkları anlamına gelmez.
 - Buradaki adaletten maksat Resûlullah'tan yalan rivayette bulunmamak, büyük günahlardan kaçınmak, küçük günahlarda ısrar etmemek ve dinî emirleri yerine getirmede dikkatli davranmaktır.
 - Bizler de bu yaklaşımın daha sağlıklı olduğu; müsteşriklerin ve bir kısım İslâm modernistinin yaklaşım tarzının doğru olmadığı kanaatini paylaşıyoruz.

بما فقهتم حر فعملت ابوك على كره وعمر على كره غنا ثم على رغبة الكفا عنهم
ثم بما بعد فاما على كراهية ففعلتم بها كمال محبة الدين فقد عملتم خيرة شيئا ثم يفرق
كما لو فابوك فبكرت على عمر وغيره عطفان وعثمان بن عيسى على كراهة وعلى سبط
ابوك بدمت بما هم حرمكم ان تحضروا معا جرم ففقدوا الروافض على شتمه
وهو كنه حرم قاصارهم فيسظروا ان مواضع الصلوات محرمين على عهده وعلى ما
والمصاهرة وسكر ففقدوا يرون الذين السمرهم هم كذا ثم دون الى جهنهم
ومؤامرة كما في الفتوى اعلم ان الامام من با بعد الالحاد والعقد ونقد صبرتهم
في وقتهم فخلاصهم امام ما بعدين كمال الشكر والتمتع ودار الاسلام كما يحرس فيه حكمها
الاسلمين ودار الحرب كما يحكي فيه امر بنسب الكفر في كمال الخلافة ان دار
الحرية والاسلام با جرم بعض الكفر الى خلافها وانما صير وزنها دار الحرب لغوام
من مقتضى شروط ادخالها اخصا الكفر الشرا بان يحكم في كنههم ولا يقره على قضاء
الاسلمين كمال الضيق والنفق الاتصا ليعا لهم بحيث لا يكون بينهم ملة من ملة الاسلام
كما يلحقهم بمسدة ومنها ان الناس في الاما ان الاولاد انهم يفسد مسلم او وحيه
اماننا الا بامان الكفار وهم يدين الاما الذين كان لاسلامه ولا تدمي معتق الا
قبول التلا الكفرة وعند يها لا يشترط الا بالشرط الا ان كان في جامع الرموز فدار الحرب او
دار حرب لان رئيسهم بما هم بالسب لعائشته والاشجين رضيتم انما عنهم والاسلم
الاسلم والافتقار بين حكمه بكلامه من غير واما ما ساقها فكانت كما في خلافة
الفتاوي ان الواضحة جزمهم حرم كذا جزء الكفالات والماءات وقد فعل ان كاسب
الاشجين ويلعب انما يكون فوا وان كان معضل عليها بالاكثرة الكثره من غير
المعنى في مشيئة الان ككفالات الرتبة في جرم كذا فانتمس وقال محمد العباسي في
ويجوز نقل كنههم اذا انظروا بعد قوم يرجع عن ذلك فيقبلون فوجهه
ان تاب الى كنههم فقبلوا اخذوا ان ظنوا فيقبلون ان تاب بعد ما كان يركب من قولا الي
حتى في كمال التعمير وفي الكفر في غيره ان كنههم الغيا كذا في كذا لان حكم
بعد كراهة والافتقار كما كرهه ولا تندر ليقا اذا انظروا كرهه ولا انما كراهة في
خلافا وجدة الفتا ومعه ولا يستحق عنه ونظرا ان ابو حنيفة اقتتلوا في مشيئة
وان قال حجة واما ما هو الودية فيفتح الاسلام بالشرع في الخلاصة بل بالعدة
يعود الى الصلوات ويعود معون ويعودون فليرون ومضى ذلك ليعود والاشين فان خال

من باقوتهم

فانما علمهم الله مسكونا وبسديهم فاراد ان شتمه في ذلك كمال الشان ان كان فدا
يكون بالمعدية لتكلمهم جاز شانه النساء والحسين دون الكبار وقران في السنة ولا يحمل
وهي السلام فعملت مع الاسلام فيصف الاسلام بدين بيها ويقال انتم
على بناء فان قالتم فهم من كنههم ولا فدا فقد خلاصة الفتاوي الاصل ان الله
دل على ان كنههم من فيهما من اهلها والسيما منهم من كان والبينة انما من الكفر اذا
سمره قد ما وجاز انهم فاد عدوا انهم اخذوا في دار الحرب ولكن نحن من اهل الاسلام او
الذمة ودخلنا دار الحرب بعد تولدنا وسيتم قونها كما دل على انهم انما انما انما
وجوز في مسجد كذا ما اذا اوجدت بيعة او نسيب كذا في الامة او حديتهم على الاجل كما
فيها والخصلة وقضى الشارب وقماتة القران والفقير واد عدوا السلام فينبغي عليهم ان يرضوا
فما تنزهت انهم سيلاهم في رجعهم من غير سعة وان كان في قصدهم من قبل الامة فاذا
نشدت الامة بالسيرة والاعلام مع الادعاء كنههم فانهم لم يكتفوا الكفر والحب
للفقير ويرعون بالصدوقية لفقير الفصال والفقير المسعوس توجع على طرف الا لاجتماع
على الامة في وجوه العداية الا كما لا يملك الاعتقاد ولا يلحق الكفر التقلد والامة كما
ولا يكتفى لشبهة الاسلام او مخرجي دارهم بعد التعمير ويزوم استاذة الجهاد في
الاشين ولا تصح ردة الكفر الى الامة بسبب العيب حمله انما عليه ولو لم يرض
ولا يغيره كنههم في الغيرة فتملك كنههم فتدبره فتدبره في الدنيا والاشية الاجماعية
انما قد سب في سب اشخين او واحد بها ولو لم يرضوا واما الفتنة اذا اخذ
قبل تولد مفقولة وكيفية اذا كنههم فتدبره اذا يرضوا كنههم عليه كنههم
في دار الكفر اذا سبهم او واحد من الانبياء عليهم السلام فتابت عليهم فادلا في
اصلا سار بعد الفتنة عليهم والاشية او احدهم انما من كنههم فادلا في كنههم حمله
فالتفتة ولا يفسد خلافة الاله ولا يفسد حقه بل يحق العبد لان الله سبحانه على كل
بشر والبشر بلحقه الامرة الالهة كمدركه او كمدركه انما من كنههم فادلا في كنههم حمله
الارتداد ولا ينبغي فيه كنههم وكنههم حقه بل يحق العبد لان الله سبحانه على كل
الاشية الصديق رضى حرمه عن الامة الا عظمه والشكر وانما كنههم حمله
اعلم احذ من اسلمن اختلف في وجوه فتدبره وقال النبي سخوفنا الى اجمع العلماء ان
شركا كافر وحده القتل ومن شك في عدا بكونه كرهه كذا في الغيرة ثم ان الرافضيا

انما الكفر اسهل للكفر
او من لم يقبلوا في بيعة
الاسلم

فانما علمهم الله مسكونا وبسديهم فاراد ان شتمه في ذلك كمال الشان ان كان فدا
يكون بالمعدية لتكلمهم جاز شانه النساء والحسين دون الكبار وقران في السنة ولا يحمل
وهي السلام فعملت مع الاسلام فيصف الاسلام بدين بيها ويقال انتم
على بناء فان قالتم فهم من كنههم ولا فدا فقد خلاصة الفتاوي الاصل ان الله
دل على ان كنههم من فيهما من اهلها والسيما منهم من كان والبينة انما من الكفر اذا
سمره قد ما وجاز انهم فاد عدوا انهم اخذوا في دار الحرب ولكن نحن من اهل الاسلام او
الذمة ودخلنا دار الحرب بعد تولدنا وسيتم قونها كما دل على انهم انما انما انما
وجوز في مسجد كذا ما اذا اوجدت بيعة او نسيب كذا في الامة او حديتهم على الاجل كما
فيها والخصلة وقضى الشارب وقماتة القران والفقير واد عدوا السلام فينبغي عليهم ان يرضوا
فما تنزهت انهم سيلاهم في رجعهم من غير سعة وان كان في قصدهم من قبل الامة فاذا
نشدت الامة بالسيرة والاعلام مع الادعاء كنههم فانهم لم يكتفوا الكفر والحب
للفقير ويرعون بالصدوقية لفقير الفصال والفقير المسعوس توجع على طرف الا لاجتماع
على الامة في وجوه العداية الا كما لا يملك الاعتقاد ولا يلحق الكفر التقلد والامة كما
ولا يكتفى لشبهة الاسلام او مخرجي دارهم بعد التعمير ويزوم استاذة الجهاد في
الاشين ولا تصح ردة الكفر الى الامة بسبب العيب حمله انما عليه ولو لم يرض
ولا يغيره كنههم في الغيرة فتملك كنههم فتدبره فتدبره في الدنيا والاشية الاجماعية
انما قد سب في سب اشخين او واحد بها ولو لم يرضوا واما الفتنة اذا اخذ
قبل تولد مفقولة وكيفية اذا كنههم فتدبره اذا يرضوا كنههم عليه كنههم
في دار الكفر اذا سبهم او واحد من الانبياء عليهم السلام فتابت عليهم فادلا في
اصلا سار بعد الفتنة عليهم والاشية او احدهم انما من كنههم فادلا في كنههم حمله
فالتفتة ولا يفسد خلافة الاله ولا يفسد حقه بل يحق العبد لان الله سبحانه على كل
بشر والبشر بلحقه الامرة الالهة كمدركه او كمدركه انما من كنههم فادلا في كنههم حمله
الارتداد ولا ينبغي فيه كنههم وكنههم حقه بل يحق العبد لان الله سبحانه على كل
الاشية الصديق رضى حرمه عن الامة الا عظمه والشكر وانما كنههم حمله
اعلم احذ من اسلمن اختلف في وجوه فتدبره وقال النبي سخوفنا الى اجمع العلماء ان
شركا كافر وحده القتل ومن شك في عدا بكونه كرهه كذا في الغيرة ثم ان الرافضيا

فانما علمهم الله مسكونا
وبسديهم فاراد ان شتمه في ذلك كمال الشان ان كان فدا
يكون بالمعدية لتكلمهم جاز شانه النساء والحسين دون الكبار وقران في السنة ولا يحمل
وهي السلام فعملت مع الاسلام فيصف الاسلام بدين بيها ويقال انتم
على بناء فان قالتم فهم من كنههم ولا فدا فقد خلاصة الفتاوي الاصل ان الله
دل على ان كنههم من فيهما من اهلها والسيما منهم من كان والبينة انما من الكفر اذا
سمره قد ما وجاز انهم فاد عدوا انهم اخذوا في دار الحرب ولكن نحن من اهل الاسلام او
الذمة ودخلنا دار الحرب بعد تولدنا وسيتم قونها كما دل على انهم انما انما انما
وجوز في مسجد كذا ما اذا اوجدت بيعة او نسيب كذا في الامة او حديتهم على الاجل كما
فيها والخصلة وقضى الشارب وقماتة القران والفقير واد عدوا السلام فينبغي عليهم ان يرضوا
فما تنزهت انهم سيلاهم في رجعهم من غير سعة وان كان في قصدهم من قبل الامة فاذا
نشدت الامة بالسيرة والاعلام مع الادعاء كنههم فانهم لم يكتفوا الكفر والحب
للفقير ويرعون بالصدوقية لفقير الفصال والفقير المسعوس توجع على طرف الا لاجتماع
على الامة في وجوه العداية الا كما لا يملك الاعتقاد ولا يلحق الكفر التقلد والامة كما
ولا يكتفى لشبهة الاسلام او مخرجي دارهم بعد التعمير ويزوم استاذة الجهاد في
الاشين ولا تصح ردة الكفر الى الامة بسبب العيب حمله انما عليه ولو لم يرض
ولا يغيره كنههم في الغيرة فتملك كنههم فتدبره فتدبره في الدنيا والاشية الاجماعية
انما قد سب في سب اشخين او واحد بها ولو لم يرضوا واما الفتنة اذا اخذ
قبل تولد مفقولة وكيفية اذا كنههم فتدبره اذا يرضوا كنههم عليه كنههم
في دار الكفر اذا سبهم او واحد من الانبياء عليهم السلام فتابت عليهم فادلا في
اصلا سار بعد الفتنة عليهم والاشية او احدهم انما من كنههم فادلا في كنههم حمله
فالتفتة ولا يفسد خلافة الاله ولا يفسد حقه بل يحق العبد لان الله سبحانه على كل
بشر والبشر بلحقه الامرة الالهة كمدركه او كمدركه انما من كنههم فادلا في كنههم حمله
الارتداد ولا ينبغي فيه كنههم وكنههم حقه بل يحق العبد لان الله سبحانه على كل
الاشية الصديق رضى حرمه عن الامة الا عظمه والشكر وانما كنههم حمله
اعلم احذ من اسلمن اختلف في وجوه فتدبره وقال النبي سخوفنا الى اجمع العلماء ان
شركا كافر وحده القتل ومن شك في عدا بكونه كرهه كذا في الغيرة ثم ان الرافضيا

من باقوتهم